

Олійник Л. В.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОПОНІМІВ
ФЕДЕРАТИВНОЇ ЗЕМЛІ ШЛЕЗВІГ-ГОЛЬШТЕЙН**

У статті проаналізовано принципи класифікації топографічного матеріалу та скласифіковано обрані для дослідження ойконіми згідно структурної (морфологічної) класифікації. З'ясовано, що жодна з наявних у мовознавстві класифікацій не є вичерпною, тому вибір найбільш вдалої залежить від мети та завдань дослідження. У результаті засвідчено переважну більшість серед ойконімів землі Шлезвіг-Гольштейна таких найменувань, що мають похідну та складну структури. Використання тієї чи тієї класифікації залежить від мети та завдань дослідження; а при використанні комплексної топонімічної класифікації важливо дотримуватися єдиних принципів групування топонімів.

Застосувавши такий метод лінгвістичних досліджень як словотворчий або структурно-граматичний аналіз топонімів та статистичний метод виявлено зокрема, що найчастіше вживаним у структурі складних ойконімів землі Шлезвіг-Гольштейн є вживання основного слова -dorf. Продуктивними можна вважати також вживання основного слова -stedt. Топонімів з найпоширенішим у Німеччині компонентом -feld у Шлезвіг-Гольштайн 28. Натомість найбільше топонімів було утворено з допомогою визначуваного слова – dorf: таких назв налічується 120. Більшість досліджених компонентів мають німецьке походження. Визначуване слово -by має данське походження. Суфікси -itz та -ow вказують на слов'янське походження топонімів. Всього у ході дослідження було скласифіковано 682 топоніми. З огляду на те, що історичний контекст відіграє вирішальну роль у визначенні походження географічних назв, було розглянуто історію земель, що входять до складу сучасної Шлезвіг-Гольштайн. На етапі підготовки до дослідження така інформація допомагає чіткіше окреслити завдання, що стоять перед вченими. Отримані в ході дослідження результати дають розуміння специфіки тенденції створення ойконімів, що є необхідним для подальших наукових розвідок.

Ключові слова: топонім, ойконім, класифікація, лексико-семантична характеристика, морфема.

Постановка проблеми. Важко уявити сучасний світ без географічних назв. Кожний топонім несе різноманітну інформацію: історичну, географічну, лінгвістичну, оскільки географічні назви – це свідчення історичних умов епох, коли вони з'являлися та розповсюджувалися в різних країнах. Географічні назви містять значний пласт інформації минулого. Ця тема є достатньо широкою і може досліджуватися спеціалістами в різних галузях знань. Передусім географічна назва стосується історії, свідчить про культурну чи релігійну спадщину міст, сіл та селищ. Цікаво спостерігати за зміною назв із зміною історичної формації. З точки зору географії, назви топонімів нерідко пов'язані з місцевістю, на якій вони розташовані, вказують на її особливості, які могли до нашого часу не зберегтися. Лінгвісти ж відстежують особливості розвитку мови, аналізують та порівнюють способи творення власних назв, вимову, правопис тощо. Специфіка топоніміки

і полягає в тому, щоб розглянути назву через призму історичного періоду, в який вона виникла, та географію місцевості. Топоніміку тому й називають триєдиною наукою [1, с. 148]. Слід визнати, що лише за такого комплексного підходу, результати дослідження можна вважати повними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри дослідження топонімів протягом тривалого часу та наявності великої кількості праць, присвячених вивченню географічних найменувань, все ще існує велика кількість проблем, які ускладнюють тлумачення назв, спірних питань, пов'язаних з визначенням їх джерел, які потребують більшої уваги не тільки істориків, але й лінгвістів. Цілі плеяди як українських так і німецьких вчених-мовознавців присвятили свої наукові студії дослідженню топоніміки окремих регіонів своїх країн, серед яких варто згадати О. Потебню, І. Срезневського, М. Максимовича, М. Сумцова, О. Соболевського, О. Саліщева, В. Стрижака, К. Цілуйка,

К. Галаса, Є. Черняхівську, Ю. Карпенку, І. Сухомлину, В. Фоменку, О. Волока, Крістіне Вульф (Christine Wulf), Якоба Гріма (Jacob Grimm), Ернста Форстемана (Ernst Förstemann).

Постановка завдання. Необхідність відстежити продуктивність морфем у топонімах землі Шлезвіг-Гольштайн, обумовлюють актуальність дослідження. Тому мета нашої розвідки полягає в здійсненні лексико-семантичного аналізу образних для дослідження топонімів згаданої території та визначенні найбільш продуктивних словотвірних моделей топонімів, а також особливостей їхньої семантики.

В ході проведення дослідження було використано такий метод лінгвістичних досліджень як *словотворчий* або *структурно-граматичний аналіз* топонімів, а за допомогою статистичного методу можна встановити кількісне співвідношення різноманітних моделей топонімів.

На початку нашої роботи виникла необхідність класифікувати матеріал дослідження. В процесі вирішення цього питання з'ясувалось, що питання класифікації топонімів доволі складне та досі залишається актуальним для лінгвістів. Про це свідчить той факт, що до сьогодення не створено універсальну класифікацію, яка б відповідала усім специфічним характеристикам географічних назв. Основною проблемою є багатоаспектність топонімів – нерозривний зв'язок його семантичної та структурно-граматичної сторін.

Виклад основного матеріалу. «Перші спроби класифікувати топоніми відбулися у другій чверті XIX століття. На той час у царині топоніміки сформувалися три основних принципи класифікації топонімічного матеріалу, що ґрунтувалися передусім на лінгвістичних засадах:

- 1) лексико-семантичний;
- 2) морфолого-словотвірний;
- 3) бінарний (лексико-семантичний і словотвірний) [7]».

Одним із перших авторів лексико-семантичної класифікації був П. Полянський, який виокремив 2 основні категорії топонімів:

- 1) назви, утворені від власних назв (найчастіше від імен людей, що керували поселенням);
- 2) назви, що відображають особливості ландшафту [7].

У сучасній лінгвістиці існує дві загальноприйняті класифікації топонімів [7]:

- а) за типом позначуваних географічних об'єктів;
- б) за структурою.

Згідно з першою класифікацією виділяють такі види топонімів: гідроніми, ороніми, ойко-

німи, урбаноніми, макротопоніми, мікротопоніми і антропопоніми.

Назви населених пунктів належать до групи ойконімів (від грец. Oikos – житло, житло). Варто зазначити, що часто назви географічних об'єктів утворюються від особистих імен. У цьому випадку вони називаються антропопонімами (від грец. Antropos – людина). Наприклад, назви міст *Leverkusen, Arnach, Friedrichstadt*. Однак варто додати, що у німецькій мові такий тип топонімів зустрічається рідше, ніж в українській (*Івано-Франківськ, Миколаїв, Кропивницький*).

Відповідно до структурної (морфологічної) класифікації топоніми діляться на 4 типи: а) прості, б) похідні, в) складні, г) складені.

Кількість простих топонімів значно поступається кількості складних і складених, а їх етимологізація багато в чому ускладнена, тому що багато назв перейшли з інших мов і сприймаються як чиста основа. Прості непохідні назви складаються тільки з кореневого слова без будь-яких службових формантів: *Rosa, Schülpl, Huy*.

Більш поширені похідні топоніми. Вони утворюються за допомогою приєднання до кореня морфологічної ознаки-афікса: *Fladungen, Berching*.

До третього типу належать складні топоніми. Вони складаються з двох морфем, які виступають в якості основи топоніма: *Griefswald, Salzgitter, Wesendorf*.

Четвертий тип – це складені топоніми-словосполучення, що складаються з двох і більше слів: *Neustadt am Rübenberge, Schwäbisch Hall*.

Відповідно до наведених класифікацій, будь-який топонім можна охарактеризувати за типом позначуваного об'єкта і з точки зору морфологічної структури. Однак встановити точне значення топоніма не завжди можливо.

Тлумачення топонімів може ускладнюватися з таких причин: втрата мотивації значення, багатозначність елементів топоніма, хибна аналогія тощо.

Отже, проаналізувавши різноманітні схеми і класифікації в царині топоніміки, ми погоджуємось з Титаренко А.А., що:

- «1) використання тієї чи тієї класифікації залежить від мети та завдань дослідження;
- 2) при створенні кількох або однієї комплексної топонімічної класифікації важливо дотримуватися єдиних принципів групування топонімів тощо [3]».

«Найстаріші міста часто мають простіші назви, як-от: Майнц або Трір, але більшість топонімів складається з двох частин: основного

слова (Grundwort) вкінці та визначального слова (Bestimmungswort) на початку [9]». Визначальне слово не слід плутати з закінчення чи суфіксом. Основні слова вказують на причину присвоєння назви населеному пункту, наприклад наявність будівель (- hausen, - kirchen) або географічні особливості (- berg, - wald). На відміну від визначальних слів, суфікси не мають зрозумілого самостійного значення. Визначальне слово може навіть поєднуватися з іншим визначальним словом та утворювати нові власні назви.

Визначальні слова вказують на певні географічні (Berg-, Tal-, Wasser-) або геологічні (Erz-, Hal-, Stein-) умови, належність до природного середовища (Hirsch, Hase-, Vogel-, Eich-, Buch-) або групи людей (Frank-, Sachsen-, Schiffer-, Graf-) чи посилаються на будівлі (Burg-, Kirch-, Mühl-).

Основні слова топонімів можуть вказувати на певні епохи. Тобто міста, що закінчуються на -stedt були засновані в інший час ніж міста з -bach у назві. Місця з -koog або -moog з'явилися відносно недавно [9].

Давні назви місцевостей у Німеччині мають римське і кельтське походження. На це вказує, наприклад, закінчення -mar. До IV ст. нашої ери, родючі райони заселяються і отримують назви із закінченнями -ingen, -stedt та -heim. У період з VI до VIII ст. нові поселення отримали компоненти -hausen і -dorf. У VIII ст. почався період вирубки лісів, з'явилися місця для нових поселень. Коли люди почали селитися у середньовисотних горах, утворилися топоніми з морфемами -born і -bach, оскільки спочатку мешканці жили в долинах. Наприклад, Quickborn. У X ст. нашої ери відбулась друга хвиля вирубування лісів. Села, названі після процесу очищення, отримали назви на -rode (Wernigerode), -reut та -brand. Після цього багато поселень занепало, натомість нові майже не з'являлися. Той період отримав назву пустки (Wüstungsperiode) [9].

Приблизно з VIII ст. поселення перестали називати на честь людей, натомість орієнтувалися на природні умови, характерні для місця. Найуживанішим був компонент -bach. На топоніми з таким закінченням можна натрапити на всьому низькогірному хребті. У північнонімецькій низовині майже повністю відсутнє розуміння слова -bach. Тут воно було замінено середньонімецьким -beck, у Шлезвіг-Гольштайн -bek. Отже, такі закінчення свідчать про те, що поселення розташовувалося в долині [9].

Проаналізувавши топоніми Шлезвіг-Гольштейна, обрані і якості матеріалу дослідження,

було виділено найчисельніші групи, утворені за однією словотвірною моделлю:

- **bek**: *Ammersbek, Halstenbek, Reinbek, Schwarzenbek, Oststeinbek, Wasbek, Alt Bennebek, Arkebek, Barsbek, Bredenbek, Brunsbek, Eggebek, Ellerbek, Fitzbek, Flintbek, Fockbek, Goldebek, Gönnebek, Grambek, Halstenbek, Hardebek, Hollenbek, Hornbek* та ін.

Це твердження не слід сприймати як аксіому, адже існують топоніми, що походять не з германських мов. У них -beck не основне слово, яке вказує на особливості місцевості. Для того, щоб дослідження можна було вважати якісним, слід перевірити інформацію про походження кожного з топонімів, яка була опублікована раніше. Прикладом топоніма, що закінчується на -beck, але не вказує на рельєф, є назва міста *Lübeck*. У наукових колах довго велися суперечки щодо мови походження і значення слова.

По-перше, якщо *Lübeck* має слов'янське походження, то сьогоднішня його форма є видозміненим варіантом, інтегрованим у німецьку мову. Складно визначити основну, первісну форму. Вчені визначили 2 вірогідні гіпотези:

Походження від польського імені L'ubky чи L'ubiky.

Також назва може походити від праслов'янського l'jub – приємний, любий. Тобто приємне, прекрасне місце.

Назви з -born у постпозиції походять з середніх віків і так само, як -bach і -feld пов'язані з природними умовами. Топоніми з такою морфемою трапляються зрідка на півночі, відсутні на півдні Німеччини, натомість сконцентровані у районі Середньонімецької височини. Це пов'язано з тим, що на півдні закріпилися інші форми: -bronn, та -brunn [8].

- **born**: *Quickborn, Schrevenborn, Wittenborn, Stuvborn, Wittenborn*.

Одним з найпоширеніших визначуваних слів у Німеччині є -feld (-felde). Такі назви почали з'являтися ще з часів вирубування лісів, використовувалися протягом довгого часу потому і поширилися Німеччиною. Значення збагнути нескладно: йдеться про безлісу місцевість, придатну для землеробства [8]. Визначуване слово вказує на географічне розташування або властивості ґрунту.

- **feld**: *Ahlefeld-Bistensee, Ahrenviölfeld, Bargfeld-Stegen, Bendfeld, Breitenfelde, Goosefeld, Groß Kummerfeld, Hadenfeld, Hoffeld, Hummelfeld, Kummerfeld, Neufeld* та ін.

Топоніми, що закінчуються на -büttel, походять з нижньонімецької або північно-

германської мови і мають значення «будинок і ферма» або «територія розселення». Топоніми з – **büttel** поширені виключно на північному заході Німеччини.

- **büttel**: *Aasbüttel, Barsbüttel, Bönebüttel, Brunsbüttel, Büttel, Elpersbüttel, Koldenbüttel, Nienbüttel, Oeschebüttel, Offenbüttel, Oldenbüttel, Ottenbüttel, Reinsbüttel, Sarzbüttel, Tensbüttel-Röst, Todenbüttel, Tremsbüttel, Welmbüttel, Wennbüttel.*

Слово - **bur** походить з давньовірхньонімецької мови і означає «маленький будинок» або «житло». Цю складову мають, наприклад, слова *der Nachbar* (сусід), *das Vogelbauer* (пташина клітка). Вона використовується у топонімах, утворених за часів правління династії Меровінгів (V – сер. VIII ст.). У деяких топонімах зберігся донині (передусім у Східній Фризії). У Вестфалії трапляються топоніми з похідним від нього – *büren*, у Швабії – *beuren*, у Верхній Баварії – *beuern*, а основне слово – **berg** з часом поширилося всією територією Німеччини [8].

- **berg**: *Ascheberg, Bad Segeberg, Breitenberg, Groß Schenkenberg, Hasselberg, Klein Wesenberg, Mönkeberg, Oersberg, Pinneberg, Poyenberg, Ringsberg, Schönberg, Simonsberg, Steinberg, Stoltenberg, Wesenberg, Windbergen, Wittenbergen.*

Данськомовне наслення у південному Шлезвігу, що складає меншість сьогодні, залишило слід в історії німецької топоніміки. На території Шлезвіг-Гольштайну часто можна натрапити на назви з суфіксом - *by*, подібні до тих, що поширені в Скандинавії. Вони подібно до - *bur* означають «двір (господарство)» або «село».

- **by**: *Ahneby, Barkelsby, Brodersby, Fleckeby, Gammelby, Grödersby, Husby, Janneby, Karby, Medelby, Osterby, Pommerby, Rieseby, Schaalby, Schuby, Thumby, Uelsby, Windeby, Weesby.*

- **büll**: *Bosbüll, Dagebüll, Emmelsbüll-Horsbüll, Galmsbüll, Klanxbüll, Klixbüll, Kotzenbüll, Maasbüll, Niebüll, Poppenbüll, Sönnbüll, Sprakebüll, Stoltebüll, Tetenbüll, Uelvesbüll, Wallsbüll, Wobbenbüll.*

- **deich**: – дамба, земляний вал вздовж річки або набережної для захисту низинної місцевості від затоплення.

- **deich**: *Marnerdeich, Neuendeich, Norddeich, Süderdeich.*

Найпоширенішою морфемою з часів Середньовіччя вважається - **dorf** (у північно-західній Німеччині також – **trup**). Топоніми цього типу з'являються ще в часи ранніх поселень (V-VI ст.) спочатку на територіях сучасного муніципалітету Райн-Мозель (*Rhein-Mosel*). Потім вони стрімко

поширилися Німеччиною. Як і в більшості ранніх поселень, визначальне слово – ім'я людини або роду [8].

- **dorf**: *Bösdorf, Büdelsdorf, Großhansdorf, Stockelsdorf, Albersdorf, Almdorf, Arpsdorf, Badendorf, Behlendorf, Behrendorf, Bekdorf, Beldorf, Bendorf, Beschendorf, Besdorf, Blekendorf, Borgdorf-Seedorf, Bösdorf, Brekendorf, Brodersdorf, Brokdorf, Büdelsdorf* *ma in.*

- **hag** має значення: «захист» і «корінь». Навіть сьогодні термін «Hag» використовується в швейцарській німецькій і південно-західній німецькій для позначення огороження ділянки або пасовища. Виокремлюють 2 відтінки значення:

1) огорожі ділянки зарубками, де використовувалися терністі чагарники, такі як глід, шипшина тощо;

2) огороження ділянки молодим лісом, жердинами як огорожею: У пізньому середньовіччі навколо садиби створювали низький курган, який часто з'єднувався вербовою лозою для захисту поголів'я від зловмисників у Фрісландії [8].

- **hag(en)**: *Dänischenhagen, Fuhlenhagen, Hagen, Kronshagen, Kröppelshagen-Fahrendorf, Lammershagen, Manhagen, Mönkhagen, Probsteierhagen, Rondeshagen, Schashagen.*

- **horst** походить з середньовірхньонімецької мови і має значення «чагарник».

- **horst**: *Agethorst, Basthorst, Bokhorst, Buchhorst, Elmenhorst, Feldhorst, Horst, Kabelhorst, Rehhorst, Schiphorst, Schönhofst, Steinhorst, Travenhorst.*

Основне слово - **koog** вказує на те, що населений пункт розміщується на штучно осушеній території. Меліорація характерна для узбережжя прибережних районів Німеччини, Данії, Нідерландів і Бельгії. Шляхом будівництва дамб і дренажу здобували додаткову площу болотистих ґрунтів.

- **koog**: *Augustenkoog, Elisabeth-Sophien-Koog, Friedrichsgabekoog, Friedrichskoog, Friedrich-Wilhelm-Lübke-Koog, Grothusenkoog, Hedwigenkoog, Kaiser-Wilhelm-Koog, Karolinenkoog, Kronprinzenkoog, Neufelderkoog, Norderfriedrichskoog, Tümlauer-Koog, Wesselburenerkoog.*

До XV-XVI ст. болота займали величезну площу на Північнійнімецькій низовині. З XVI ст. почалося осушення боліт і освоєння цілини. Виникали нові назви на - **moor**. З таким компонентом виявлено 12 назв: *Altenmoor, Hammoor, Hasenmoor, Haßmoor, Heidmoor, Kollmoor, Krempermoor, Kronsmoor, Prinzenmoor, Vaalermoor, Westermoor, Wulfsmoor.*

Компонент - **rode** вказує на зв'язок з корчуванням дерев (*Rodung*). Такі топоніми обрані для місць, створених на очищеній місцевості. Тісно пов'язані з суфіксами - **roda**, - **rade**.

- **rade**: *Borstel-Hohenraden, Großenrade, Klinkrade, Lebrade, Lehmrade, Martensrade, Mühlenrade, Odderade, Osterrade, Rade, Sierksrade, Westerrade*.

У топонімах – **rup** означає «село» так само, як - **dorf**, - **torf**: *Achtrup, Braderup, Dollerup, Hörup, Humptrup, Hürup, Munkbrarup, Norderbrarup, Olderup*.

Компоненти - **stadt** (-**statt**, -**städt**, -**stedt**) набули поширення у XX ст., хоч існують з XII. У XX це закінчення вказувало на те, що місто має право вільної торгівлі і самоврядування [8].

- **stadt**: *Friedrichstadt, Glückstadt, Neustadt*.

- **stedt**: *Alt Duvenstedt, Armstedt, Bad Bramstedt, Bargaenstedt, Bargstedt, Barmstedt, Beringstedt, Bohmstedt, Bollingstedt, Bönningstedt, Boostedt, Borgstedt, Bredstedt, Brokstedt, Dellstedt, Diekhusen-Fahrstedt, Dörpstedt, Eggstedt, Ellingstedt, Frestedt, Groß Vollstedt, Hattstedt, Hemmingstedt, Henstedt-Ulzburg* та ін.

– **trup** походить від – **dorf** і має відповідне значення, але топонімів з таким закінченням на території Шлезвіг-Гольштайн значно менше.

– **trup**: *Achtrup, Humptrup, Saustrup, Tastrup*.

Компонент - **au** у назвах німецького походження може мати три різні значення:

1) У сьогодишньому розумінні – «мокрі низовини»;

2) «джерело», «потік» і топоніми, що від них походять, розташовані у Нижній Саксонії та Шлезвіг-Гольштейн;

3) латинське *aqua* – вода і вказувати на річкові острови. Наприклад, на берегах Рейну у верхньонімецькому мовному просторі.

- **au**: *Bad Schwartau, Bosau, Bovenau, Dannau, Dersau, Ellerau, Fargau-Pratjau, Giekau, Glasau, Grabau, Grinau, Großbarkau, Groß Grönaue, Groß Ratrau, Groß Rönnaue*.

- **ing** суфікс, що походить зі старонімецької мови і означає належність до попередньої частини слова, яка зазвичай є особистим ім'ям. Таким чином, суфікс несе значення «люди, дитина (діти),

нащадки, того, чие ім'я є першим компонентом слова». Цей суфікс може додаватися до імен та до прізвищ. Крім того, вказувати на географічне розташування [8].

Основними варіантами є - **ang(en)**, - **engo**, - **in(c)k**, - **ing(en/er)**, - **ongen**, - **ung(e/en)** [8].

- **ing**: *Dägeling, Dörpling, Garding, Gelting, Glüsing, Oering, Rickling, Sankt Peter-Ording, Schlichting, Schwesing, Tating, Tönning*.

- **ingen**: *Rellingen, Dingen, Fedderingen, Hemdingen, Hetlingen*.

- **itz** має слов'янське походження.

- **itz**: *Barnitz, Göldenitz, Grömitz, Kittlitz, Neritz, Pölitz, Römnitz*.

Суфікс - **ow**: також характерний для топонімів переважно слов'янського походження, які зустрічаються в північно-східній Німеччині [8]. Географічні назви на - **ow** та - **ov** трапляються також в Україні [8] і Польщі, а також у Чехії, Словаччині, Болгарії, Македонії, Сербії.

- **ow**: *Basedow, Gudow, Gülzow, Kollow, Krukow, Lüchow, Mechow*.

Суфікси - **em**, - **en**, - **um**, - **om** похідні від - **heim**. Першочергово вони вказували на проживання або інший зв'язок людини з місцем. У ході історії - **heim** видозмінювався настільки, що для того, аби визначити роль цього компонента у слові, необхідно звертатися до документальних джерел. Інакше пояснити: маємо справу з визначуванням словом чи з суфіксом складно [8].

- **um**: *Alkersum, Bargum, Bondelum, Bordelum, Borgsum, Breklum, Büsum, Dunsum, Hörnum, Husum, Karlum, Midlum, Nieblum, Norddorf auf Amrum, Oevenum, Oldsum*.

- **en**: *Barmissen, Bilsen, Bimöhlen, Bönnhusen, Boren, Börnsen, Dätgen, Dingen, Embühren, Fützen, Friedrichsgraben, Groven, Hetlingen, Hillgroven, Hütten, Kampen*.

Висновки і пропозиції. Отже, проведений словотвірний та семантичний аналіз уможливив з'ясування лексико-семантичної характеристики ойконімів федеративної землі Шлезвіг-Гольштейн, що, в свою чергу, стане підґрунтям для подальшого дослідження специфіки ойконімів в порівняльному аспекті.

Список літератури:

1. Вербич С. Як пояснювати походження власних географічних назв. *Культура слова*. 2013. № 78. С. 148–154.
2. Лабінська Г. Топоніміка: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 274 с.
3. Титаренко А. А. Принципи класифікації топонімів. Reports of conference “Modern problems of education and science”. Budapest, 26–27 January 2013. URL: <http://scaspee.com/all-materials/tytarenko-aa-principles-of-classification-of-toponyms> (дата звернення: 30.10.2022).

4. Подольская Н. В. О развитии отечественной топонимической терминологии. *Развитие методов топонимических исследований*: сб. статей / отв. ред. Поспелов Е.М. М. : Наука, 1970. С. 46–53.
5. Суперанская А. В. Имя через века и страны. М. : URSS, 2021. 192 с.
6. Суперанская А. В., Сталтмане В. Э., Подольская Н. В., Султанов А. Х. Теория и методика ономастических исследований. М. : ЛКИ, 2007. 256 с.
7. Методы топонимических исследований : сборник научных трудов под ред. А. К. Матвеева. Свердловск : УрГУ, 1983. 136 с.
8. Bily I. Geographische Namen und ihre Bildung. URL: http://landschaften-in-deutschland.de/themen/78_B_158-diebedeutung-der-namen/ (дата звернення: 30.10.2022).
9. Über die Herkunft deutscher Städtenamen. URL: <https://www.ristani.eu/ueber-die-herkunft-deutscher-staedtenamen/> (дата звернення: 30.10.2022).
10. Schleswig-Holstein question. URL: <https://www.britannica.com/event/Schleswig-Holstein-question> (дата звернення: 30.10.2022).

Oliinyk L. V. STRUCTURAL-SEMANTIC CHARACTERISTICS OF TOPONYMS OF THE FEDERAL LAND SCHLESWIG-HOLSTEIN

The article analyzes the principles of classification of topographic material and classifies the oikonyms selected for research according to structural (morphological) classification. It has been found that none of the existing classifications in linguistics is exhaustive, so the choice of the most successful one depends on the purpose and tasks of the research. As a result, the vast majority of such names with derived and complex structures among the oikonyms of Schleswig-Holstein have been proven. The use of one or another classification depends on the purpose and tasks of the research; and when using a complex toponymic classification, it is important to adhere to the uniform principles of grouping toponyms.

Applying such a method of linguistic research as a word-formative or structural-grammatical analysis of toponyms and a statistical method, it was found, in particular, that the most often used in the structure of complex oikonyms of Schleswig-Holstein is the use of the main word -dorf. The use of the root word -stedt can also be considered productive. There are 28 toponyms with the component -feld, the most common in Germany, in Schleswig-Holstein. Instead, the largest number of toponyms were formed with the defining word -dorf: there are 120 such names. Most of the studied components are of German origin. The defined word -by is of Danish origin. The suffixes -itz and -ow indicate the Slavic origin of toponyms. A total of 682 toponyms were classified during the study. Given that the historical context plays a decisive role in determining the origin of geographical names, the history of the lands that make up modern Schleswig-Holstein was considered. At the stage of preparation for research, such information helps to more clearly outline the tasks facing scientists. The results obtained during the research provide an understanding of the specifics of the tendency to create oikonyms, which is necessary for further scientific research.

Key words: toponym, oikonym, classification, lexical-semantic characteristic, morpheme.